

Ομιλία
Υπουργού
Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Δημήτρη Ρέππα
στο διεθνές Συνέδριο
με θέμα: **Εργαλεία για την εφαρμογή των ευρωπαϊκών
οδηγιών στον τομέα της υγείας στην εργασία – το
παράδειγμα του χημικού κινδύνου**

19/5/03

A) Εισαγωγή – το δικαίωμα προστασίας των εργαζομένων...	1
B) Παλιοί και νέοι επαγγελματικοί κίνδυνοι	2
Γ) Το εργατικό ατύχημα και η οικονομία	3
Δ) Εργατικά ατυχήματα και νομοθεσία	4
Ε) Οι δράσεις του ΕΛΙΝΥΑΕ	6
ΣΤ) Οι στόχοι του Συνεδρίου	7
Z) Επίλογος	8

A) Εισαγωγή – το δικαίωμα προστασίας των εργαζομένων

Στις μέρες μας το εργασιακό περιβάλλον μεταβάλλεται διαρκώς. Παρατηρείται μια σταδιακή συρρίκνωση της Βιομηχανικής Κοινωνίας με παράλληλη εμφάνιση νέων παραγωγικών διαδικασιών και νέων μορφών εργασιακής οργάνωσης που εξαρτώνται όλο και περισσότερο από την διάδοση της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Όλες αυτές οι τεχνολογικές καινοτομίες, εντός και εκτός του χώρου εργασίας, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη εξέλιξη της νέας οικονομίας και έχουν επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή όλων μας. Σε κάθε περίπτωση, οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα αγαθά της

προσδοκώμενης οικονομικής και βιοτικής ευημερίας. Ιδιαίτερα οι εργαζόμενοι πρέπει να προστατεύονται από τους κινδύνους που ελλοχεύουν στον επαγγελματικό χώρο.

Το άρθρο 118^A της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης ορίζει σαφώς την υποχρέωση τόσο της Κοινότητας όσο και των Κρατών-Μελών να προωθούν ρυθμίσεις και να λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα για την προστασία των εργαζομένων από τους επαγγελματικούς κινδύνους.

B) Παλιοί και νέοι επαγγελματικοί κίνδυνοι

Μπορεί οι παραδοσιακοί επαγγελματικοί κίνδυνοι για την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων να έχουν μειωθεί αισθητά, εντούτοις εμφανίζονται και στις μέρες μας, στους σύγχρονους παραγωγικούς κλάδους, μορφές κινδύνων που στις περισσότερες των περιπτώσεων δεν έχουν αναγνωρισθεί ως τέτοιοι.

Ενώ η χειρωνακτική εργασία και οι με αυτή συνδεόμενοι επαγγελματικοί κίνδυνοι δεν έχουν εκλείψει στις νέες τεχνικές διοίκησης και αυτοματισμού, η λεγόμενη σύγχρονη εργασία συνδυάζει πολλές φορές τους χειρότερους από τους παλιούς και νέους κινδύνους. Π. χ. μυοσκελετικές παθήσεις δεν αποτελούν πλέον αποκλειστικότητα των παραδοσιακών επίπονων εργασιών στη γεωργία, τις κατασκευές, τα ορυχεία και τη βιομηχανία. Στον ίδιο βαθμό πλήττονται από αυτές και οι υπάλληλοι γραφείων που εργάζονται με ακατάλληλο εργασιακό εξοπλισμό.

Παράλληλα οι νέες μέθοδοι διοίκησης και παραγωγής αυξάνουν τη σωματική και ψυχική πίεση στους εργαζομένους, δημιουργώντας έτσι μια νέα γενιά εργασιών υψηλού κινδύνου.

Ένας εξίσου σημαντικός κίνδυνος που είναι ιδιαίτερα έντονος στις μέρες, είναι ο χημικός κίνδυνος. Η σημασία της πρόληψης του επαγγελματικού κινδύνου που απορρέει από την έκθεση σε επικίνδυνους χημικούς παράγοντες γίνεται κατανοητή από το γεγονός ότι σήμερα στο εμπόριο κυκλοφορούν περισσότερες από 100.000 χημικές ουσίες, και παρά πολλές από αυτές μπορούν να προκαλέσουν βλάβες στην υγεία των εργαζομένων που εκτίθενται σε αυτές. Έχει υπολογισθεί ότι περίπου 16% των εργαζομένων της Ευρώπης εκτίθενται καθημερινά σε κινδύνους που απορρέουν από τη χρήση χημικών ουσιών.

Γ) Το εργατικό ατύχημα και η οικονομία

Στο παρελθόν το εργατικό ατύχημα αποδιδόταν σε τυχαία συμβάντα και θεωρούνταν από τους ίδιους τους εργαζόμενους ως «κομμάτι της δουλειάς τους». Σήμερα ένα εργατικό ατύχημα αντιμετωπίζεται ως αποτέλεσμα ενός συνόλου αιτιών, οι οποίες, εφόσον μπορούν να προβλεφθούν, καθιστούν το εν λόγω ατύχημα λιγότερο «τυχαίο».

Στις μέρες μας μπορεί οι εργαζόμενοι να είναι ικανοποιημένοι που εργάζονται και εξασφαλίζουν στους ίδιους και στις οικογένειές τους τα προς το ζην, σε καμία περίπτωση όμως δεν είναι διατεθειμένοι να αποδεχθούν προβλέψιμους κινδύνους και αναπηρίες που αυτοί συνεπάγονται ως ενδεχόμενη συνέπεια της δουλειάς τους.

Ας μην ξεχνάμε ότι το ανθρώπινο δυναμικό μιας επιχείρησης αποτελεί το σημαντικότερο συντελεστή της παραγωγής της. Υγιείς και ασφαλείς εργαζόμενοι, με γνώσεις και

δεξιότητες, που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε ένα υγιές και ασφαλές εργασιακό περιβάλλον βάζουν τα θεμέλια της μελλοντικής επιτυχίας μιας επιχείρησης. Αντίθετα, άσχημες συνθήκες εργασίας δεν έχουν δυσμενείς επιπτώσεις μόνο για τον εργαζόμενο αλλά και για τα ίδια προϊόντα της επιχείρησης. Με άλλα λόγια, η ποιότητα στην εργασία σημαίνει εργασία ποιότητας.

Έρευνες έχουν αποδείξει ότι οι εργοδότες που κατά το σχεδιασμό των επιχειρήσεών τους δεν λαμβάνουν υπόψη τους τα ζωτικά συμφέροντα των εργαζομένων τους, προσπαθώντας να μειώσουν τις επενδυτικές δαπάνες τους, θα κληθούν αργότερα να πληρώσουν ένα βαρύτερο τίμημα.

Αν δούμε την στατιστική της Eurostat για τα εργατικά ατυχήματα – π. χ. το 1996 καταγράφηκαν 5.500 θανατηφόρα και 4.700.000 εργατικά ατυχήματα που οδήγησαν σε τριήμερη και άνω απουσία -, θα συνειδητοποιήσουμε ότι το μέγεθος του προβλήματος, πέρα από τον μη μετρήσιμο ανθρώπινο πόνο, έχει και οικονομικό κόστος που είναι ιδιαίτερος βαρύ. Το κόστος αυτό εκτιμάται από 2,8 έως 3,6% του ΑΕΠ ανάλογα με την χώρα.

Δ) Εργατικά ατυχήματα και νομοθεσία

Τα εργατικά ατυχήματα συνεπάγονται τεράστιο κοινωνικό και οικονομικό κόστος για την κοινωνία και το κράτος. Με αυτά επιβαρύνεται ο τομέας της υγείας και της κοινωνικής ασφάλισης, αποδυναμώνεται το ανθρώπινο δυναμικό, ενώ μεγάλα ποσά από τα κονδύλια των κοινωνικών δαπανών χρησιμοποιούνται στη θεραπεία των αναπηριών ή ασθενειών που προκαλούν.

Συνεπώς, η πρόληψη και αντιμετώπιση των επαγγελματικών κινδύνων πρέπει να αποτελεί πρωταρχική προτεραιότητα κάθε κοινωνίας που θέλει να λέγεται πολιτισμένη.

Στην χώρα μας, μέχρι την ψήφιση του νόμου 1568/1985 και μια σειρά προεδρικών διαταγμάτων που ακολούθησαν, η εργατική νομοθεσία για την επαγγελματική υγεία και ασφάλεια χαρακτηριζόταν από σημαντικές ελλείψεις και ασάφεια προσδιορισμού ενός ασφαλούς, για την υγεία των εργαζομένων, εργασιακού περιβάλλοντος.

Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης ήταν η διαμόρφωση ενός χαμηλών προδιαγραφών τομέα εργασίας, με αυξημένες εστίες επαγγελματικών κινδύνων και άμεση συνέπεια τη χαμηλή παραγωγικότητα και παραγωγή.

Πρώτος ο νόμος 1568 για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων που ψήφισε η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ το 1985, έθεσε τις βάσεις για μια σύγχρονη αντιμετώπιση του προβλήματος. Ενδεικτικά μόνο αναφέρω τη καθιέρωση του Τεχνικού Ασφαλείας και Γιατρού Εργασίας σε επίπεδο επιχείρησης, καθώς και την ίδρυση και λειτουργία του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας - θεσμοί που συμβάλουν αποφασιστικά στη διαμόρφωση και λειτουργία αφενός ενός ολοκληρωμένου συστήματος προστασίας των εργαζομένων, αφετέρου ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου τήρησης της νομοθεσίας για την ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία.

Η χώρα μας διαθέτει πλέον μια αυστηρή νομοθεσία. Τα εργατικά ατυχήματα έχουν μειωθεί αισθητά, παρ' όλα αυτά το Υπουργείο μας εντατικοποιεί τις προσπάθειες του για τη

διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος εργασίας που δεν θα κινδυνεύει να τραυματισθεί ή να αρρωστήσει κανένας.

Με αυτό το σκεπτικό, πέρα από το αυστηρό θεσμικό πλαίσιο, προωθούμε συστηματικά τον κοινωνικό διάλογο που έχει ως στόχο του την έγκυρη διαχείριση της πληροφορίας για τη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος, υπό το πρίσμα μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης στους τομείς εκπαίδευσης και ενημέρωσης.

Ε) Οι δράσεις του ΕΛΙΝΥΑΕ

Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται βέβαια και οι δραστηριότητες του γνωστού Ελληνικού Ινστιτούτου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.

Αναμφισβήτητα, η επιτυχής δραστηριότητα Ελληνικού Ινστιτούτου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας συνέβαλε καθοριστικά, την τελευταία δεκαετία, στη διαμόρφωση μιας σύγχρονης αντίληψης περί των υποχρεώσεων της εργοδοσίας στη χώρας μας. Χάρη στις πολύπλευρες δραστηριότητες του Ινστιτούτου κατέστη σαφές ότι η διασφάλιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων για ασφάλεια και υγεία και η διασφάλιση του οικονομικού ανταγωνισμού αποτελούν δυο καθ' όλα συμβατούς στόχους.

Μια σειρά από επιτυχείς δράσεις του Ινστιτούτου, στο πλαίσιο μιας ενεργούς πρωτοπορίας που χαρακτηρίζει τη δεκαετή διαδρομή του, κατοχυρώνει και πρακτικά το αγαθό της Υγείας και Ασφάλειας στην εργασία, ενώ, μέσω της ενημέρωσης και αφύπνισης της επιχειρηματικής κοινότητας που το

Ινστιτούτο επίσης με επιτυχία πραγματοποιεί, αναδεικνύεται και προάγεται ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στο θέμα αυτό.

ΣΤ) Οι στόχοι του Συνεδρίου

Μια από αυτές, τις επιτυχημένες δράσεις του ΕΛΙΝΥΑΕ, είναι αναμφισβήτητα και η διοργάνωση του Διεθνούς Συνεδρίου της Επιτροπής Έρευνας της ISSA (International Social Security Association) με την υποστήριξη του Υπουργείου μας, στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι στόχοι αυτού του Συνεδρίου είναι πολύ σημαντικοί, για αυτό οφείλουμε να συγχαρούμε το ΕΛΙΝΥΑΕ για την πρωτοβουλία του. Το συνέδριο, όπως γνωρίζετε, θα ασχοληθεί και με την πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου, η οποία απορρέει από την έκθεση σε επικίνδυνους χημικούς παράγοντες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, επιδιώκοντας την μείωση αυτού του κινδύνου, έχει θεσπίσει μια σειρά οδηγιών οι οποίες έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι οδηγίες ρυθμίζουν τις υποχρεώσεις των παραγωγών χημικών ουσιών σχετικά με την ταξινόμηση και επισήμανση τους, καθώς και την κατάρτιση και ενημέρωση των εργαζομένων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναμένεται να προχωρήσει στην δημιουργία ενός κοινοτικού συστήματος, καταχώρησης, αξιολόγησης και έγκρισης χημικών ουσιών, με στόχο την διάδοση των σχετικών πληροφοριών για τις ιδιότητες των χημικών ουσιών, τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και στην Υγεία των εργαζομένων καθώς και στα μέτρα μείωσης των κινδύνων.

Στο πλαίσιο αυτό, το Συνέδριο φιλοδοξεί να δώσει πρακτικές οδηγίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρουσιάζονται στην πράξη κατά την εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Οδηγιών και αναφέρονται στην πρόληψη του Επαγγελματικού Κινδύνου από χημικούς παράγοντες.

Η σημασία των θέματος του χημικού κινδύνου, που θα απασχολήσει το συνέδριό σας, αναδεικνύεται και από το γεγονός ότι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Υγιεινή και την Ασφάλεια στην Εργασία έχει ορίσει ως θέμα της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας 2003 για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία την «πρόληψη των κινδύνων από τις επικίνδυνες χημικές ουσίες».

Z) Επίλογος

Είναι σαφές ότι όλοι εμπλεκόμενοι: εργαζόμενοι, εργοδότες, και Ασφαλιστικοί Οργανισμοί, κράτη-μέλη και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων πρέπει να συνεργαστούν στενά για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εμποδίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας, η οποία – ως σημειωθεί- θεσπίζει μόνο τις ελάχιστες απαιτήσεις.

Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται η έντονη συνείδηση και συνεχής προσπάθεια όλων των εμπλεκομένων για να πετύχουμε το στόχο μας που είναι η σημαντική μείωση των επαγγελματικών ατυχημάτων και ασθενειών.

Το καλύτερο αποτέλεσμα θα το πετύχουμε, όταν εμπεδώσουμε μια κουλτούρα ασφάλειας, όταν ο ασφαλής τρόπος εργασίας γίνει καθημερινή πράξη.

Μόνο ενωμένοι –εργαζόμενοι, εργοδότες και κράτος- μπορούμε να βαδίσουμε στο δρόμο της ευημερίας και της κοινωνικής προόδου.

Ανέκαθεν η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, προωθούσε κοινωνικές παρεμβάσεις που αποτελούσαν προϋπόθεση αλλά και μοχλό της ανάπτυξης. Μιας ανάπτυξης, όχι μόνο οικονομικής αλλά και κοινωνικής. Όπου το ανθρώπινο δυναμικό συμμετέχει, πρωταγωνιστεί, προστατεύεται και ευημερεί.

Πέραν τούτου, και η κοινωνία των πολιτών της Ευρώπης πρέπει να παραμείνει ανθρωποκεντρική. Πρέπει να πραγματώνει τις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, της κοινωνικής αλληλεγγύης και της κοινωνικής συνοχής.

Ο τομέας της Υγείας και της Ασφάλειας είναι ένας αξιόπιστος δείκτης κατά πόσο πετυχαίνουμε αυτούς τους στόχους!

Καλή επιτυχία!